

Bijlage 7 bij het besluit van de Vlaamse Regering van ... tot wijziging van de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs en van de regelgeving betreffende de studiebekrachtiging, de organisatie van het opleidingsaanbod en de modulaire structuur van het hoger beroepsonderwijs en het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden ICT, mechanica-elektriciteit, hout en voeding

Bijlage XXII bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2007 betreffende de modulaire structuur van de studiegebieden van het hoger beroepsonderwijs

---

BIJLAGE XXII. – De modulaire opleiding “Sociaal-cultureel werk” VSPW Gent

---

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

1 februari 2015

Hoger Beroepsonderwijs

Opleiding
Sociaal-Cultureel Werk

VSPW Gent

Inhoud

1	Opleiding : korte globale beschrijving	6
1.1	Relatie opleiding – referentiekader	6
1.2	Beoogde competenties	6
1.3	Toelatingsvoorwaarden van de opleiding	8
1.4	Certificering	8
1.5	Niveau en studiegebied	9
1.6	Duur	9
1.7	Opleidingsstructuur	9
2	Beschrijving van de competenties	12
2.1	Grondhoudingen (generieke competenties)	12
2.1.1	Respectvol handelen	12
2.1.2	Leerbereidheid	12
2.2	Basiscompetenties (algemene beroepsgerichte competenties)	12
2.2.1	B1 Communicatie	12
2.2.2	B2 Reflectie	12
2.2.3	B3 Denk- en redeneervaardigheden	13
2.2.4	B4 Verwerven en verwerken van informatie	13
2.2.5	B5 Creatief en innoverend werken	14
2.2.6	B6 Ethisch handelen	14
2.2.7	B7 Emancipatorisch handelen	14
2.3	Beroepsrollen (beroepsspecifieke competenties)	15
2.3.1	R1 Teamspeler	15
2.3.2	R2 Beleidswerker	16
2.3.3	R3 Doelgroepenwerker	16
2.3.4	R4 Samen-Werker	17
2.3.5	R5 Coach	18
2.3.6	R6 Projectmatig werker	19
3	Opleidingsstructuur	20
3.1	Opmerking	20
3.2	Inleiding sociologie	20
3.2.1	Situering van de module in de opleiding	20
3.2.2	Instapvereisten voor de module	20
3.2.3	Lestijden	20
3.2.4	Beoogde competenties	20
3.3	Inleiding psychologie	20
3.3.1	Situering van de module in de opleiding	20
3.3.2	Instapvereisten voor de module	20
3.3.3	Lestijden	20
3.3.4	Beoogde competenties	21
3.4	Sociaal-economische vraagstukken	21
3.4.1	Situering van de module in de opleiding	21
3.4.2	Instapvereisten voor de module	21
3.4.3	Lestijden	21
3.4.4	Beoogde competenties	21
3.5	Inleiding filosofie en ethiek	21
3.5.1	Situering van de module in de opleiding	21
3.5.2	Instapvereisten voor de module	22
3.5.3	Lestijden	22
3.5.4	Beoogde competenties	22
3.6	Organisatieleer	22
3.6.1	Situering van de module in de opleiding	22
3.6.2	Instapvereisten voor de module	22
3.6.3	Lestijden	22
3.6.4	Beoogde competenties	22
3.7	Communicatieve vaardigheden	22
3.7.1	Situering van de module in de opleiding	22

3.7.2	Instapvereisten voor de module	22
3.7.3	Lestijden	23
3.7.4	Beoogde competenties	23
3.8	Samenwerkingsvaardigheden	23
3.8.1	Situering van de module in de opleiding	23
3.8.2	Instapvereisten voor de module	23
3.8.3	Lestijden	23
3.8.4	Beoogde competenties	23
3.9	Oriëntatie op democratie en rechtstaat	24
3.9.1	Situering van de module in de opleiding	24
3.9.2	Instapvereisten voor de module	24
3.9.3	Lestijden	24
3.9.4	Beoogde competenties	24
3.10	Omgaan met diversiteit	24
3.10.1	Situering van de module in de opleiding	24
3.10.2	Instapvereisten voor de module	24
3.10.3	Lestijden	24
3.10.4	Beoogde competenties	24
3.11	Overzicht en historiek van het SCW	25
3.11.1	Situering van de module in de opleiding	25
3.11.2	Instapvereisten voor de module	25
3.11.3	Lestijden	25
3.11.4	Beoogde competenties	25
3.12	Identiteit van het SCW	25
3.12.1	Situering van de module in de opleiding	25
3.12.2	Instapvereisten voor de module	25
3.12.3	Lestijden	25
3.12.4	Beoogde competenties	25
3.13	Cultuurbeleid	26
3.13.1	Situering van de module in de opleiding	26
3.13.2	Instapvereisten voor de module	26
3.13.3	Lestijden	26
3.13.4	Beoogde competenties	26
3.14	Maatschappijkritiek	26
3.14.1	Situering van de module in de opleiding	26
3.14.2	Instapvereisten voor de module	26
3.14.3	Lestijden	26
3.14.4	Beoogde competenties	27
3.15	Organisatierecht	27
3.15.1	Situering van de module in de opleiding	27
3.15.2	Instapvereisten voor de module	27
3.15.3	Lestijden	27
3.15.4	Beoogde competenties	27
3.16	Financieel beheer	28
3.16.1	Situering van de module in de opleiding	28
3.16.2	Instapvereisten voor de module	28
3.16.3	Lestijden	28
3.16.4	Beoogde competenties	28
3.17	Schriftelijke communicatie	28
3.17.1	Situering van de module in de opleiding	28
3.17.2	Instapvereisten voor de module	28
3.17.3	Lestijden	28
3.17.4	Beoogde competenties	28
3.18	Educatief werk	29
3.18.1	Situering van de module in de opleiding	29
3.18.2	Instapvereisten voor de module	29
3.18.3	Lestijden	29
3.18.4	Beoogde competenties	29

3.19	Cultureel werk.....	30
3.19.1	Situering van de module in de opleiding	30
3.19.2	Instapvereisten voor de module	30
3.19.3	Lestijden	30
3.19.4	Beogde competenties.....	30
3.20	Gemeenschapsvorming.....	30
3.20.1	Situering van de module in de opleiding	30
3.20.2	Instapvereisten voor de module	30
3.20.3	Lestijden	30
3.20.4	Beogde competenties.....	30
3.21	Aspecten van leidinggeven.....	31
3.21.1	Situering van de module in de opleiding	31
3.21.2	Instapvereisten voor de module	31
3.21.3	Lestijden	31
3.21.4	Beogde competenties.....	31
3.22	Creatieve processen opzetten.....	32
3.22.1	Situering van de module in de opleiding	32
3.22.2	Instapvereisten voor de module	32
3.22.3	Lestijden	32
3.22.4	Beogde competenties.....	32
3.23	Maatschappelijke activering	32
3.23.1	Situering van de module in de opleiding	32
3.23.2	Instapvereisten voor de module	32
3.23.3	Lestijden	32
3.23.4	Beogde competenties.....	32
3.24	Groepswerk	33
3.24.1	Situering van de module in de opleiding	33
3.24.2	Instapvereisten voor de module	33
3.24.3	Lestijden	33
3.24.4	Beogde competenties.....	33
3.25	Methodisch werken 1 (SCW).....	34
3.25.1	Situering van de module in de opleiding	34
3.25.2	Instapvereisten voor de module	34
3.25.3	Lestijden	34
3.25.4	Beogde competenties.....	34
3.26	Individuele praktijkbegeleiding 1 (SCW).....	35
3.26.1	Situering van de module in de opleiding	35
3.26.2	Instapvereisten voor de module	35
3.26.3	Lestijden	35
3.26.4	Beogde competenties.....	35
3.27	Methodisch werken 2 (SCW).....	35
3.27.1	Situering van de module in de opleiding	35
3.27.2	Instapvereisten voor de module	35
3.27.3	Lestijden	35
3.27.4	Beogde competenties.....	35
3.28	Individuele praktijkbegeleiding 2 (SCW).....	36
3.28.1	Situering van de module in de opleiding	36
3.28.2	Instapvereisten voor de module	36
3.28.3	Lestijden	36
3.28.4	Beogde competenties.....	36
3.29	Methodisch werken 3 (SCW).....	37
3.29.1	Situering van de module in de opleiding	37
3.29.2	Instapvereisten voor de module	37
3.29.3	Lestijden	37
3.29.4	Beogde competenties.....	37
3.30	Individuele praktijkbegeleiding 3 (SCW).....	37
3.30.1	Situering van de module in de opleiding	37
3.30.2	Instapvereisten voor de module	38

3.30.3	Lestijden	38
3.30.4	Beoogde competenties	38
3.31	Methodisch werken 4 (SCW)	38
3.31.1	Situering van de module in de opleiding	38
3.31.2	Instapvereisten voor de module	38
3.31.3	Lestijden	38
3.31.4	Beoogde competenties	38
3.32	Individuele praktijkbegeleiding 4 (SCW)	39
3.32.1	Situering van de module in de opleiding	39
3.32.2	Instapvereisten voor de module	39
3.32.3	Lestijden	39
3.32.4	Beoogde competenties	39
3.33	Individuele praktijkbegeleiding 5 (SCW)	40
3.33.1	Situering van de module in de opleiding	40
3.33.2	Instapvereisten voor de module	40
3.33.3	Lestijden	40
3.33.4	Beoogde competenties	40
3.34	Individuele praktijkbegeleiding 6 (SCW)	41
3.34.1	Situering van de module in de opleiding	41
3.34.2	Instapvereisten voor de module	41
3.34.3	Lestijden	42
3.34.4	Beoogde competenties	42
3.35	Project 1 (SCW)	42
3.35.1	Situering van de module in de opleiding	42
3.35.2	Instapvereisten voor de module	43
3.35.3	Lestijden	43
3.35.4	Beoogde competenties	43
3.36	Project 2 (SCW)	43
3.36.1	Situering van de module in de opleiding	43
3.36.2	Instapvereisten voor de module	43
3.36.3	Lestijden	43
3.36.4	Beoogde competenties	43

1 Opleiding : korte globale beschrijving

1.1 Relatie opleiding – referentiekader

Dit opleidingsprofiel is gebaseerd op het opleidingsprofiel goedgekeurd door de VLOR (document RVO/EXT/ADV van 2005) maar geactualiseerd door:

- De competentfiche K1206 – sociocultureel werker, gevalideerd op 19 december 2013¹
- De adviezen vanuit de interne Adviesraad Sociaal-Cultureel Werk.²

Het sociaal-cultureel werkveld is breed en divers maar ondanks de verschillen zijn er vier kernfuncties te onderscheiden.

Volgens de Competentfiche is de definitie van een sociaal-cultureel werker: "ontwerpt en coördineert socioculturele activiteiten, processen en projecten vanuit een thema of gericht op en doelgroep aan de hand van socioculturele methodieken. Met als doel individuen en groepen te stimuleren en te versterken". In deze definitie kan men de kernfuncties van het sociaal-cultureel werk (h)erkennen:

- De educatieve functie omvat het agogisch werken met mensen, via het opzetten en begeleiden van vormings- en ontwikkelingsprocessen samen met de deelnemers
- De culturele functie omvat het stimuleren van mensen om in elke fase van hun ontwikkelingsproces een verbinding te leggen met de culturele dimensie van het samenleven
- De participatieve functie omvat het verhogen van participatiekansen van mensen aan de samenleving
- De gemeenschapsvormende functie is gericht op het versterken en vernieuwen van het sociale weefsel en op groepsvorming met het oog op een democratische, solidaire, open en cultureel diverse samenleving.

1.2 Beoogde competenties

De opleiding beoogt generieke, algemene beroepsgerichte en specifieke beroepsgerichte competenties. In de hiernavolgende schema's worden generieke competenties en algemene beroepsgerichte competenties behandeld als grondhoudingen en basiscompetenties. De beroepsspecifieke competenties worden beschreven aan de hand van de verschillende beroepsrollen die een sociaal-cultureel werker in het beroepsveld moet kunnen vervullen.

---

¹ <http://production.competent.be/competent-nl/fiche/K120601.html>

² Volgende mensen maken deel uit van de Interne Adviesraad 2013-2014 : Abdelhafid Al Hauari : coördinator BOP-project, vzw Jong-Gent ; Hans Bodyn : coördinator Straathoekwerk – Gent ; Stef Bossuyt : medewerker Dienst Cultuurparticipatie, Stad Gent ; Christa Claeys : coördinator van de opleiding Ervaringsdeskundigen in de armoede, VSPW-Gent ; Robert Crivit : stafmedewerker Uit de Marge – Steunpunt voor Jeugdwerk en Jeugdbeleid ; Desirée Derksen : procesbegeleider Diversiteit bij Intercultureel Netwerk Gent ; Johan de Vriendt : gepensioneerd stafmedewerker van Socius ; Geertje Fransen : stafmedewerker Samenlevingsopbouw-Oost-Vlaanderen ; Jos Jacobs : diercteur Oost-Vlaams Diversiteitscentrum (ODiCE vzw) ; Elisabeth Seeuws : stafmedewerker Vormingplus Gent-Eeklo ; Nancy Geeraerts : coördinator afdeling Graduaat Sociaal-cultureel Werk, VSPW-Gent ; Christophe Scheire : docent afdeling Graduaat Sociaal-cultureel Werk, VSPW-Gent ; Francis Tanaka : Graduaat Sociaal-cultureel Werk, VSPW-Gent.

Als **grondhoudingen** (*generieke competenties*) onderscheiden we:

- respectvol handelen
- leerbereidheid

Als **basiscompetenties** (*algemene beroepsgerichte competenties*) onderscheiden we:

- communiceren
- reflectie
- denk- en redeneervaardigheden
- verwerven en verwerken van informatie
- creatief en innoverend werken
- ethisch handelen
- emancipatorisch handelen

Als **beroepsrollen** (*beroepsspecifieke competenties*) onderscheiden we:

- teamspeler
- beleidsmedewerker
- doelgroepwerker
- samen-werker
- coach
- projectmatig werker

1.3 Toelatingsvoorwaarden van de opleiding

De algemene toelatingsvoorwaarden worden bepaald door het Decreet op het Hoger Beroepsonderwijs en het Secundair-na-het-Secundair:

- De cursist moet voldaan hebben aan de deeltijdse leerplicht.
- De cursist moet beschikken over een van de volgende studiebewijzen:
  - een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs dat minstens drie jaar behaald is
  - een diploma van het secundair onderwijs
  - een certificaat van een opleiding van het secundair onderwijs voor sociale promotie van minimum 900 lestijden
  - een certificaat van een opleiding van het secundair volwassenenonderwijs van minimum 900 lestijden
  - een certificaat van het hoger beroepsonderwijs
  - een diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie
  - een diploma van het hoger beroepsonderwijs
  - een diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan
  - een diploma van bachelor of master
  - een studiebewijs dat krachtens een wettelijke norm, een Europese richtlijn of een internationale overeenkomst wordt erkend als gelijkwaardig met een van de voorgaande diploma's. Bij ontstentenis van een dergelijke erkenning kan het centrumbestuur personen die in een land buiten de Europese Unie een diploma of getuigschrift hebben behaald dat toelating heeft tot het hoger onderwijs in dat land, toelaten tot de inschrijving voor een opleiding hoger beroepsonderwijs.

Het centrumbestuur kan ook afwijkende toelatingsvoorwaarden in het centrumreglement bepalen zodat cursisten die niet voldoen aan de wettelijke toelatingsvoorwaarden toch kunnen toegelaten worden. De afwijkende toelatingsvoorwaarden kunnen enkel gebaseerd zijn op:

- humanitaire redenen
- medische, psychische of sociale redenen
- het algemene niveau van de cursist, getoetst met een toelatingsproef.

Naast deze toelatingsvoorwaarden is ook:

- een sterke algemene ontwikkeling belangrijk
- een interesse voor het ruime maatschappelijk gebeuren onontbeerlijk
- een algemene talenkennis gewenst
- grondige kennis van pc-gebruik noodzakelijk

1.4 Certificering

Elke module wordt bekrachtigd met een deelcertificaat.

Deze opleiding leidt tot het diploma van gegradueerde – Sociaal-Cultureel Werk
Het diploma leidt in combinatie met het certificaat AANVULLENDE ALGEMENE VORMING tot het diploma secundair onderwijs.

1.5 Niveau en studiegebied

De opleiding behoort tot het hoger beroepsonderwijs niveau 5. De opleiding situeert zich binnen het studiegebied sociaal-agogisch werk.

1.6 Duur

De opleiding bedraagt 1440 lestijden.

1.7 Opleidingsstructuur

MODULE	LESTIJDEN
Sociaal Werk	
Inleiding sociologie	40
Inleiding psychologie	40
Sociaal-economische vraagstukken	40
Inleiding filosofie en ethiek	40
Organisatieleer	60
Communicatieve vaardigheden	40
Samenwerkingsvaardigheden	40
Oriëntatie op democratie en rechtstaat	40
Omgaan met diversiteit	40
Sociaal-cultureel werker	
Overzicht en historiek van het Sociaal-Cultureel Werk	40
Identiteit van het Sociaal-Cultureel Werk	40
Cultuurbeleid	40
Organisatierecht	40
Maatschappijkritiek	40
Financieel beheer	40
Schriftelijke communicatie	40
Educatief werk	40
Cultureel werk	40
Gemeenschapsvorming	40
Aspecten van het leiding geven	40
Creatieve processen opzetten	40
Groepswerk	40
Maatschappelijke activering	40
Werkplekieren³	
Methodisch werken 1(SCW)	40
Methodisch werken 2(SCW)	40
Methodisch werken 3 (SCW)	40
Methodisch werken 4(SCW)	40

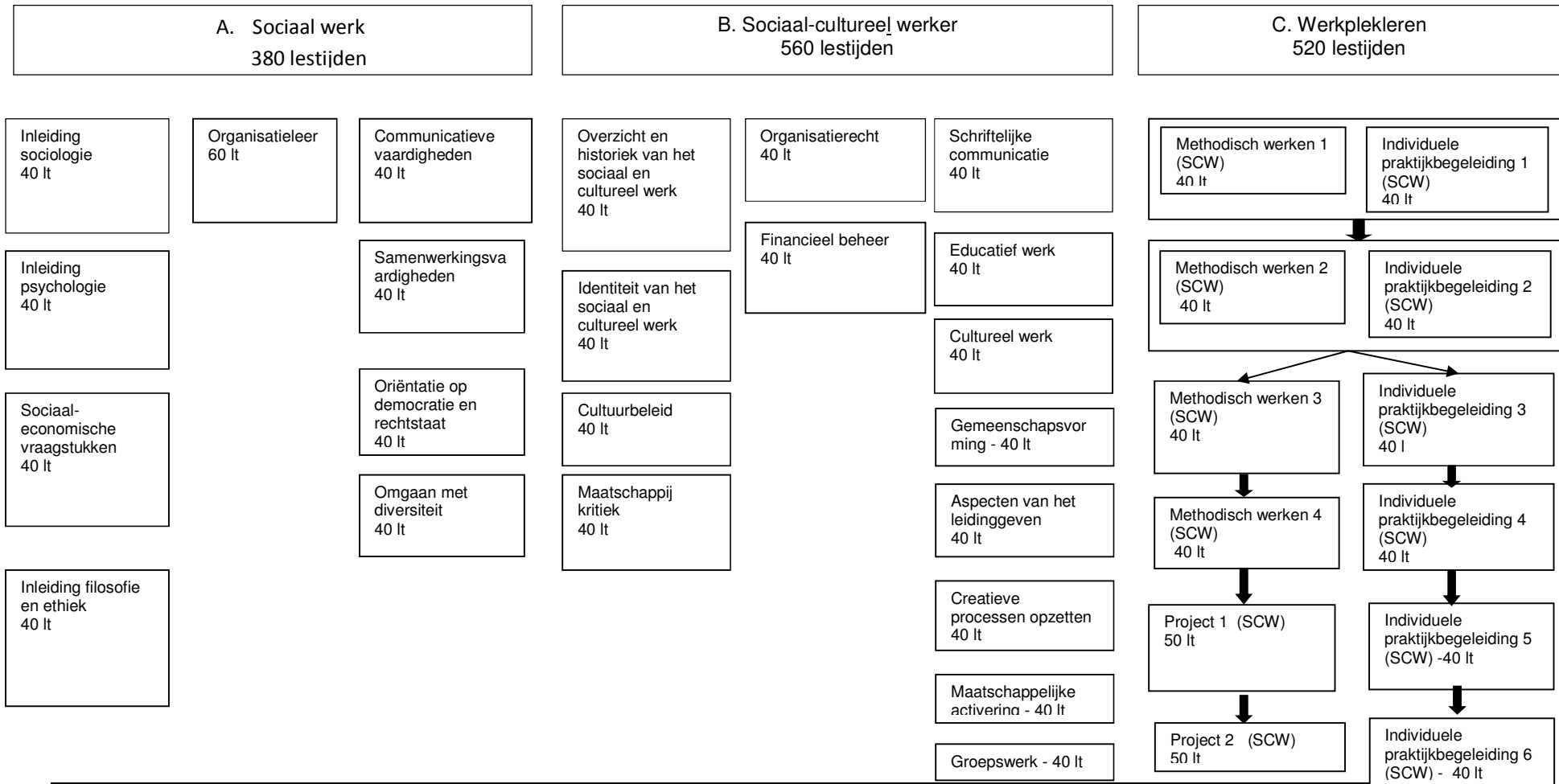
³ De cursist volbrengt per semester 240 uren praktijk op de werkvloer. De begeleiding (individueel of in groep) wordt gerealiseerd via de modules methodisch werken, individuele praktijkbegeleiding en project.

Individuele praktijkbegeleiding 1(SCW)	40
Individuele praktijkbegeleiding 2(SCW)	40
Individuele praktijkbegeleiding 3(SCW)	40
Individuele praktijkbegeleiding 4(SCW)	40
Individuele praktijkbegeleiding 5(SCW)	40
Individuele praktijkbegeleiding 6(SCW)	40
Project 1 (SCW)	50
Project 2 (SCW)	50
Totaal	1440

Sociaal-Cultureel Werk

2 Beschrijving van de competenties

2.1 Grondhoudingen (generieke competenties)

2.1.1 *Respectvol handelen*

A1	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
----	---

2.1.2 *Leerbereidheid*

A2	De cursist toont een open, absorberende leerhouding; in iedere situatie, van iedere persoon kan geleerd worden; is bereid tot het ontwikkelen en uitbreiden van nieuwe kennis en vaardigheden door leren; zoekt actief naar mogelijkheden om de competenties te verruimen; is er zich van bewust dat hij nooit de waarheid in pacht heeft en weet dat het de moeite loont om naar de ander te luisteren ; durft zijn eigen referentiekader in vraag stellen
----	---

2.2 Basiscompetenties (algemene beroepsgerichte competenties)

2.2.1 *B1 Communicatie*

Omschrijving: de cursist communiceert op gepaste wijze informatie, ideeën, problemen en oplossingen aan leken en specialisten

B 1.1	De cursist neemt initiatief om in communicatie te gaan
B 1.2.	De cursist luistert open en actief
B 1.3.	De cursist is empathisch, echt en acceptierend in zijn communicatie
B 1.4.	De cursist gaat rustig en zelfverzekerd in communicatie wanneer dit nodig
B 1.5.	De cursist vraagt en ontvangt feedback volgens de feedback regels
B 1.6.	De cursist structureert informatie en brengt dit op een heldere, logische manier over
B 1.7.	De cursist gebruikt taal die aansluit bij de boodschap van de doelgroep
B 1.8.	De cursist analyseert achteraf eventuele misverstanden in de communicatie en verwerkt bevindingen in volgende communicatireeksen
B 1.9	De cursist geeft feedback volgens de feedback regels
B 1.10.	De cursist communiceert schriftelijk op heldere, aan de doelgroep aangepaste en foutloze wijze

2.2.2 *B2 Reflectie*

Omschrijving : de cursist heeft een goed zicht op het eigen aandeel in het gebeuren en kan vanuit die inzichten tot persoonlijke leerpunten komen

B 2.1.	De cursist stelt zichzelf op regelmatige basis in vraag
--------	---

B 2.2.	De cursist krijgt door middel van reflecties zicht op eigen mogelijkheden, beperkingen, waarden en normen, effect op anderen
B 2.3.	De cursist kan leerpunten formuleren vanuit het beroepsmatig handelen en de reflecties
B 2.4.	De cursist gaat in communicatie over de leerpunten, eigen waarden en normen, en reflecties
B 2.5.	De cursist stuurt het eigen handelen bij op basis van reflecties
B 2.6.	De cursist reflecteert kritisch op de werking van de werkplek
B 2.7.	De cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie

2.2.3 B3 Denk- en redeneervaardigheden

Omschrijving: de cursist integreert geleerde begrippen- en denkkaders in de praktijksituaties

B 3.1.	De cursist kan zelfstandig associaties maken tussen leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 3.2.	De cursist integreert theoretische kennis en interventiemethoden in de praktijk
B 3.3.	De cursist definieert probleemsituaties
B 3.4.	De cursist analyseert probleemsituaties
B 3.5.	De cursist verantwoordt keuzes of handelingswijzen op basis van relevante opgedane kennis
B 3.6.	De cursist kiest gepaste methodieken in specifieke praktijksituaties
B 3.7.	De cursist kent de organisatie en kan zijn beroepsmatig handelen hierop gepast afstemmen
B 3.8.	De cursist legt voortdurend verbanden tussen praktijk en theorie

2.2.4 B4 Verwerven en verwerken van informatie

Omschrijving: De cursist gaat functioneel om met informatie met betrekking tot de werkplek of de doelgroep

B 4.1.	De cursist hanteert systematisch en methodisch ICT-mogelijkheden (internet, e-mail, databanken, tekstverwerking,...)
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekanaalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen
B 4.5.	De cursist kijkt kritisch naar informatie
B 4.6.	De cursist benut de verworven informatie in functie van de opleiding en praktijk

2.2.5 B5 Creatief en innoverend werken

Omschrijving: De cursist bedenkt nieuwe, originele benaderingswijzen en durft daarbij out-of-the-box te denken

B 5.1.	De cursist stelt bestaande werkwijzen, procedures en ideeën kritisch in vraag en ziet hierin telkens nieuwe kansen
B 5.2	De cursist maakt op originele manier gebruik van bestaande concepten De cursist staat open voor nieuwe tendensen
B 5.3.	De cursist bedenkt alternatieven voor bestaande uitgangspunten (re-framing)
B 5.4.	De cursist staat open voor nieuwe tendensen (micro-, meso- en macroniveau)
B 5.5.	De cursist speelt actief in op nieuwe tendensen
B 5.6.	De cursist bedenkt originele oplossingen

2.2.6 B6 Ethisch handelen

Omschrijving: De cursist is zich bewust van en beschikt over een ethische grondhouding

B 6.1.	De cursist gaat zorgvuldig en discreet om met vertrouwelijke informatie
B 6.2	De cursist heeft voldoende kennis van het wettelijk en deontologisch kader
B 6.3.	De cursist benoemt en analyseert belangen van verschillende betrokkenen
B 6.4.	De cursist is zich bewust van verschillende waarden en normen bij betrokkenen
B 6.5.	De cursist denkt na vanuit verschillende invalshoeken (referentiekaders) vooraleer een beslissing te nemen
B 6.6.	De cursist schat de mogelijke gevolgen voor alle betrokkenen in
B 6.7	De cursist beslist weloverwogen
B 6.8	De cursist verantwoordt en argumenteert een beslissing

2.2.7 B7 Emancipatorisch handelen

Omschrijving: De cursist versterkt de betrokkene in zijn mogelijkheden en in zijn positie in de samenleving

B 7.1.	De cursist benadert de doelgroep op basis van gelijkwaardigheid
B 7.2	De cursist is zich bewust van de mogelijkheden, krachten en rechten van de doelgroep en het belang daarvan
B 7.3.	De cursist stimuleert de participatie- en inspraakmogelijkheden van de doelgroep op diverse niveaus
B 7.4.	De cursist ondersteunt het opbouwen en versterken van netwerken (sociale, formele, informele...) bij de doelgroep

2.3 Beroepsrollen (beroepsspecifieke competenties)

Deze competenties vertrekken vanuit verschillende beroepsrollen die de sociaal-cultureel werker opneemt in het werkveld.

Deze competenties worden gaandeweg in de opleiding verworven via een combinatie van de modules uit de leerroute en de praktijkervaring.

Voor de eerste 4 semesters wordt er voor de praktijkmodules geëvalueerd op basis van het competentieniveau dat voor die semester verwacht wordt voor de diverse beroepsrollen. Door middel van de individuele leeragenda wordt gescoord op de verschillende beroepsrollen en op basis hiervan wordt individueel bekeken aan welke beroepsrollen (prioritair) moet gewerkt worden in de volgende semesters. Voor semester 5 en 6 wordt deze evaluatie verbonden aan het eindproject.

2.3.1 R1 Teamspeler	
Omschrijving: de cursist kan zich professioneel lid maken van een team	
R 1.1.	De cursist bezit de bekwaamheid op samen te werken in een team
R 1.1.1.	De cursist komt gemaakte afspraken (taken, opdrachten, overlegmomenten, bijeenkomsten, deadlines...) stipt na.
R 1.1.2.	De cursist luistert goed naar ideeën, voorstellen en de inbreng van collega's
R 1.1.3.	De cursist bereidt zich als lid van een vergadering goed voor.
R 1.1.4.	De cursist kent zijn plaats tussen de collega's en speelt gepast in op de rol die eenieder inneemt.
R 1.1.5.	De cursist neemt verantwoordelijkheid op in de voor de hem toebedeelde taken en opdrachten.
R 1.1.6.	De cursist argumenteert tijdens vergader- en overlegmomenten op een gepaste manier.
R 1.1.7.	De cursist denkt mee en participeert tijdens vergader- en overlegmomenten in de geest van de organisatie
R 1.2.	De cursist bezit de bekwaamheid zich als teamlid te profileren.
R 1.2.1.	De cursist profileert zich als een collega die open staat voor feedback
R 1.2.2.	De cursist geeft op gepaste wijze feedback aan collega's indien nodig
R 1.2.3.	De cursist heeft een eigen mening en uit deze op gepaste wijze (o.a. taal) en op gepaste momenten
R 1.2.4.	De cursist vindt in zijn houding het evenwicht tussen professionaliteit enerzijds en relativering en humor anderzijds
R 1.2.5.	De cursist bewaakt als een loyaal medewerker de prestaties van het team
R 1.2.6.	De cursist geeft tijdig aan wanneer er knelpunten optreden
R 1.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om collega's te motiveren en te enthousiasmeren.
R 1.3.1.	De cursist waardeert elke collega in zijn of haar inzet.
R 1.3.2.	De cursist kan zijn voorstellen, ideeën, e.d. enthousiast over brengen op het team.
R 1.3.3.	De cursist kan zijn voorstellen, ideeën, e.d. goed onderbouwen.
R 1.3.4.	De cursist kan het team gepast overtuigen en activeren.

2.3.2 R2 Beleidswerker	
Omschrijving: de cursist kan strategisch denken en beleids beïnvloedend werken	
R 2.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.
R 2.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie.
R 2.1.2.	De cursist kent de doelgroep en haar beleidswensen.
R 2.1.3.	De cursist is in staat relevante beleidsdoelen te distilleren uit de kennis van de eigen werking en de doelgroep
R 2.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 2.2.1.	De cursist kent de niet-overheidspartners die een belangrijke impact kunnen hebben op het al dan niet realiseren van de geformuleerde beleidsdoelen
R 2.2.2.	De cursist kent de overheidspartners en politieke niveaus die een belangrijke impact kunnen hebben op het al dan niet realiseren van de geformuleerde beleidsdoelen
R 2.2.3	De cursist kan een gefundeerde selectie maken van de prioritaire partners om te benaderen voor het realiseren van de beleidsdoelen
R 2.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken
R 2.3.1.	De cursist kan drempels en ongelijke kansen opsporen, herkennen, benoemen en signaliseren
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren
R 2.3.3	De cursist kan vanuit dat signalement en vanuit die analyse een (beleids)voorstel uitwerken
R 2.4.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te voeren.
R 2.4.1.	De cursist kan strategische relaties aanknopen met relevante partners.
R 2.4.2.	De cursist kan gepaste acties ondernemen om partners te overtuigen van de relevantie van de beleidsdoelen.
R 2.4.3.	De cursist kan gepaste acties ondernemen om partners te betrekken bij het realiseren van de beleidsdoelen.

2.3.3 R3 Doelgroepenwerker	
Omschrijving: Een cursist kan als doelgroepwerker op een methodisch, agogisch verantwoorde wijze werken aan veranderingsprocessen met groepen en groepsleden.	
R 3.1.	De cursist analyseert behoeften van groepen
R 3.1.1.	De cursist beschrijft de eigenheid van de doelgroep (mogelijkheden, beperkingen, interesses, gevoeligheden, noden en behoeften...)
R 3.1.2.	De cursist raadpleegt op systematische wijze verschillende informatiebronnen

R 3.1.3.	De cursist maakt zelfstandig een doelgroepanalyse op
R 3.1.4.	De cursist stemt zijn handelen af op de noden en behoeften van de doelgroep
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.2.1.	De cursist bereidt zijn interventies inhoudelijk goed voor. De cursist werkt procesmatig ; hij werkt planmatig en doelgericht.
R 3.2.2.	De cursist kiest gepaste interventiestrategieën
R 3.2.3.	De cursist werkt vraaggericht en op maat van de doelgroep
R 3.2.4.	De cursist maakt in zijn voorbereiding gebruik van theoretische kaders
R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.1.	De cursist kan een groep aanspreken
R 3.3.2.	De cursist creëert een sfeer waardoor de deelnemers zich veilig en gemotiveerd voelen
R 3.3.3.	De cursist evalueert zijn interventies regelmatig en stuurt tijdig bij
R 3.3.4.	De cursist kan gepaste interventies doen op taakniveau en op sociaal-emotioneel niveau
R 3.3.5.	De cursist handelt volgens de doelen, de visie en het beleid van de organisatie
R 3.3.6.	De cursist differentieert zijn begeleidingsstijl in functie van de agogische situatie
R 3.3.7.	De cursist stimuleert deelnemers tot het ontplooien van de eigen mogelijkheden (hanteert een empowerende houding)
R 3.3.8.	De cursist brengt originele, creatieve oplossingen aan en bekijkt de situatie vanuit verschillende perspectieven
R 3.3.9.	De cursist hanteert bewust en doelgericht specifieke methodieken (communicatievaardigheden, observatietechnieken, vormingsmethodieken, activering, motivatie, emancipatorisch werken, ...)
R 3.4.	De cursist zet preventieve acties op
R 3.4.1.	De cursist bewaakt groepsprocessen
R 3.4.2.	De cursist ziet individuele processen binnen groepen
R 3.4.3.	De cursist merkt signalen tijdig op
R 3.4.4.	De cursist grijpt tijdig in bij risicomomenten

2.3.4 R4 Samen-Werker

Omschrijving: de cursist zoekt contact met externe partners, is gericht op samenwerking met externe partners, kan samenwerkingsverbanden opzetten met externe partners

R 4.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om (ver)banden te leggen tussen de werking van de eigen organisatie en die van relevante andere organisaties
R 4.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie

R 4.1.2.	De cursist kent de werking en doeleinden van andere relevante organisaties (relevant = m.b.t. de doeleinden en het werkgebied van de eigen organisatie)
R 4.1.3.	De cursist kan de dialoog aangaan met andere relevante organisaties, hij kan als intermediair optreden tussen de eigen organisatie en andere organisaties
R 4.1.4.	De cursist kan contacten met die relevante organisaties onderhouden en een netwerk uitbouwen
R 4.2. De cursist bezit de bekwaamheid om samen te werken met andere relevante organisaties.	
R 4.2.1.	De cursist kan een gefundeerde selectie maken van de prioritaire partners om te benaderen voor het realiseren van bepaalde beleidsdoelen
R 4.2.2.	De cursist kan wervend communiceren met deze prioritaire partners
R 4.2.3.	De cursist kan de bestaande contacten waar dat opportuun is omzetten in relevante samenwerkingsverbanden
R 4.2.4.	De cursist kan omgaan met macht en (in)formele invloeden binnen en buiten de organisatie
R 4.2.5.	De cursist kan haalbare strategische samenwerkingsverbanden aangaan met relevante partners en zo een win-win situatie creëren en onderhouden

2.3.5 R5 Coach

Omschrijving: de cursist geeft leiding aan groepen en groepsleden (bv werkgroep, vrijwilligers, teamleden)

R5.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers individueel te stimuleren en motiveren
R5.1.1.	De cursist kent verschillende leiderschapsstijlen en kan die flexibel en situationeel hanteren
R5.1.2.	De cursist hanteert binnen ontwikkelingsgerichte tweegesprekken en specifieke begeleidingsgesprekken gesprekstechnieken zoals: luisteren, samenvatten, 'leiden door vragen stellen', ...
R5.1.3.	De cursist geeft duidelijke en constructieve feedback aan medewerkers
R5.1.4.	De cursist geeft erkenning aan signalen van weerstand en speelt erop in
R5.1.5.	De cursist stuurt individuele prestaties bij
R 5.2. De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.	
R 5.2.1.	De cursist gaat constructief om met meningsverschillen en conflicten
R 5.2.2.	De cursist hanteert de diversiteit binnen een groep als meerwaarde
R 5.2.3.	De cursist bewaakt het evenwicht tussen het belang van de individuele groepsleden en het belang van het team
R 5.2.4.	De cursist stimuleert groepsleden tot actieve participatie.
R 5.2.5.	De cursist stuurt groepsprestaties bij.

2.3.6 R6 Projectmatig werker	
Omschrijving: de cursist kan op een professionele manier, binnen de kerngebieden van de sociaal cultureel werker, zinvolle projecten bedenken, kunnen opzetten en opvolgen	
R 6.1.	De cursist komt op eigen initiatief tot het ontwikkelen van goed onderbouwde projectvoorstellen. Hij kan dit tevens waarmaken binnen de vier kernfuncties van een sociaal cultureel werker.
R 6.1.1.	De cursist realiseert, onder begeleiding, deelaspecten in het onderbouwen van goed onderbouwde projectvoorstellen
R 6.1.2.	De cursist komt zelfstandig tot een degelijke analyse van een (probleem)situatie
R 6.1.3.	De cursist komt vanuit een analyse tot doelstellingen met oog op verandering en zet deze om in een creatief projectvoorstel
R 6.1.4.	De cursist verwerkt een gepaste methodiek in het projectvoorstel
R 6.1.5.	De cursist schat een projectvoorstel realistisch in (werklast, haalbaarheid, risico's, ..)
R 6.1.6.	De cursist heeft zicht op repercussies op het vlak financiën (o.a. subsidies), administratie en personeelsbeleid
R 6.1.7.	De cursist detecteert belanghebbenden en noodzakelijke betrokkenen bij het project
R 6.1.8.	De cursist brengt een projectvoorstel gemotiveerd en enthousiast aan in een team
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier.
R 6.2.1.	De cursist realiseert, onder begeleiding, deeltaken in de planning en uitvoering van een project
R 6.2.2.	De cursist maakt een gestructureerde planning op met betrekking tot een taak, opdracht of project
R 6.2.3.	De cursist stelt een team (vrijwilligers, medewerker,...) samen die het project kan realiseren
R 6.2.4.	De cursist brengt het nodige met betrekking tot het project in communicatie (schriftelijk en mondeling) met alle noodzakelijke betrokkenen
R 6.2.5.	De cursist (bege)leidt overleg(vergaderingen)
R 6.2.6.	De cursist volgt de planning en uitvoering van projecten nauwgezet op
R 6.2.7.	De cursist bewaakt de kwaliteit van het project ten allen tijde
R 6.2.8.	De cursist respecteert de vooropgestelde deadlines
R 6.2.9.	De cursist evalueert de uitvoering van het project samen met de betrokkenen
R 6.2.10.	De cursist communiceert over de resultaten met alle betrokkenen en belanghebbenden
R 6.3.	De cursist werkt flexibel binnen het project
R 6.3.1.	De cursist hanteert een creatieve basishouding indien onvoorziene omstandigheden het verloop van het project wijzigen
R 6.3.2.	De cursist blijft rustig in zijn handelen en communicatie bij onvoorziene omstandigheden die het verloop van het project wijzigen
R 6.3.3.	De cursist kan afstappen van bepaalde ideeën indien de praktijksituatie hem hiertoe noopt
R 6.3.4.	De cursist stelt zich open op voor de inbreng van anderen.

3 Opleidingsstructuur

3.1 Opmerking

De modules die tot de gemeenschappelijke stam behoren van de opleidingen “Graduaat Sociaal-Cultureel Werk” en “Graduaat Maatschappelijk Werk” toetsen dezelfde competenties. Deze competenties hebben in de twee structuurschema’s een verschillend codenummer gekregen. Om te verwijzen van het ene structuurschema naar het andere worden de codes van beiden opgenomen. Eerst wordt de code gegeven van de behandelde opleiding en na een streep wordt dan de overeenkomstige code gegeven in de verwante opleiding. De gemeenschappelijke modules worden in het structuurschema (p. 10) in de cluster “Sociaal werk” ondergebracht.

3.2 Inleiding sociologie

3.2.1 Situering van de module in de opleiding

De basisbegrippen uit de sociologie kennen en toepassen, het eigen referentiekader verruimen door inzichten in de invloed van groeperingen, structuren en culturen in de maatschappij op het handelen van cliënten en van zichzelf, verschillende sociologische theorieën ter verklaring van deviant en crimineel gedrag.

3.2.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.2.3 Lestijden

40 lestijden.

3.2.4 Beoogde competenties

B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4./BC 4.	Verwerven en verwerken van informatie
R 2.1./SB 1.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.
R 2.2./SB 1.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 2.3./SB 1.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken

3.3 Inleiding psychologie

3.3.1 Situering van de module in de opleiding

Inleiding in de psychologie, waarneming, leren, motivatie, specifieke sociaalpsychologische thema’s...

3.3.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.3.3 Lestijden

40 lestijden.

3.3.4 Beoogde competenties

B2./BC 2.	Reflectie
B3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
R 3.1./SB 1	De cursist analyseert behoeften van groepen
R 5.1./IA1-IA2	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers individueel te stimuleren en motiveren
R 5.2./CO1.4-SW2.6	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.

3.4 Sociaal-economische vraagstukken**3.4.1 Situering van de module in de opleiding**

Actuele sociaal-economische items zoals actieve welvaartsstaat, begroting, globalisering, armoede(bestrijding), ecologische uitdagingen, nieuwe economische alternatieven, ...

3.4.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten

3.4.3 Lestijden

40 lestijden

3.4.4 Beoogde competenties

A 2./A.2	De cursist toont een open, absorberende leerhouding; in iedere situatie, van iedere persoon kan geleerd worden; is bereid tot het ontwikkelen en uitbreiden van nieuwe kennis en vaardigheden door leren; zoekt actief naar mogelijkheden om de competenties te verruimen; is er zich van bewust dat hij nooit de waarheid in pacht heeft en weet dat het de moeite loont om naar de ander te luisteren ; durft zijn eigen referentiekader in vraag stellen
B 1./BC 1.	Communicatie
B 2./BC 2.	Reflectie
B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4./BC 4.	Verwerven en verwerken van informatie
B 6./BC 6.	Ethisch handelen
R2.3.2./SB 1.2	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren

3.5 Inleiding filosofie en ethiek**3.5.1 Situering van de module in de opleiding**

Mensbeelden, maatschappij- en cultuurmodellen in hun historische en antropologische context, actuele sociaal- en politiek-filosofische thema's zoals individualisering en burgerschap, mensenrechten en zorgethiek...

3.5.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.5.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.5.4 *Beoogde competenties*

A 1./A 1.	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
B 1./BC 1.	Communicatie
B 2./BC 2.	Reflectie
B 6./BC 6.	Ethisch handelen
B 7./BC 7.	Emancipatorisch handelen

3.6 *Organisatieleer*

3.6.1 *Situering van de module in de opleiding*

Basisinzichten in het geheel van complexe en vaak onoverzichtelijke kenmerken en processen in organisaties om door methodisch handelen de organisatiedoelstellingen te realiseren.

3.6.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.6.3 *Lestijden*

60 lestijden.

3.6.4 *Beoogde competenties*

B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4./BC 4.	Verwerven en verwerken van informatie
R 2.1./SB2	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.

3.7 *Communicatieve vaardigheden*

3.7.1 *Situering van de module in de opleiding*

Het communicatieproces, eigen communicatieprofiel, basiselementen van de communicatie, axioma's van Watzlawick, systematisch denken, interculturele communicatie...

3.7.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.7.3 Lestijden

40 lestijden.

3.7.4 Beoogde competenties

A 1./A 1.	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
B 1./BC 1.	Communicatie
B 2./BC 2.	Reflectie
B 6./BC 6.	Ethisch handelen

3.8 Samenwerkingsvaardigheden**3.8.1 Situering van de module in de opleiding**

Samenwerken in een team/groep. Het kunnen hanteren van diverse leiderschapsstijlen, besluitvormingsmethodieken, conflicthanteringsmodellen, werkvormen en vergadertechnieken binnen een team/groep. Dit alles professioneel inspeland op de heersende team(groeps)cultuur en ingenomen team(groeps)rollen...

3.8.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.8.3 Lestijden

40 lestijden.

3.8.4 Beoogde competenties

B 1./BC 1.	Communicatie
B 2./BC 2.	Reflectie
B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 6./BC 6.	Ethisch handelen
R 1.1./SW 1	De cursist bezit de bekwaamheid op samen te werken in een team
R 1.2./SW 1	De cursist bezit de bekwaamheid zich als teamlid te profileren.
R 1.3./SW 1	De cursist bezit de bekwaamheid om collega's te motiveren en te enthousiasmeren
R3.4./BM 1.	De cursist zet preventieve acties op
R 4.2./SW 2	De cursist bezit de bekwaamheid om samen te werken met andere relevante organisaties.
R 6./PB 2.	De cursist kan op een professionele manier, binnen de kerngebieden van de sociaal cultureel werker, zinvolle projecten bedenken, opzetten en opvolgen

3.9 Oriëntatie op democratie en rechtstaat

3.9.1 *Situering van de module in de opleiding*

Basisbegrippen uit het burgerlijk recht, analyse- en onderzoeksmethodieken over rechtsbronnen, de structuur van het rechtsapparaat...

3.9.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.9.3 *Lestijden*

40 lestijden .

3.9.4 *Beoogde competenties*

B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4./BC 4.	Verwerven en verwerken van informatie
R2.1./SB1.	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.
R2.3./SB2.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken
R3.1./SB1.	De cursist analyseert behoeften van groepen

3.10 Omgaan met diversiteit

3.10.1 *Situering van de module in de opleiding*

Zelfonderzoek en bewustwording (vooroordelen, invloed van beeldvorming, invloed van eigen waarden en normen, ...) ; analyse en interventiemodellen (TOPOI, BOSPAD); diversiteitsbeleid; racisme en discriminatie

3.10.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.10.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.10.4 *Beoogde competenties*

A 1./A 1.	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
B 1./BC 1.	Communicatie
B 3./BC 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4./BC 4.	Verwerven en verwerken van informatie
R 2.3./SB 1.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken

3.11 Overzicht en historiek van het SCW

3.11.1 *Situering van de module in de opleiding*

Ontstaan en ontwikkeling van het SCW, invloed van historische evoluties...

3.11.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.11.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.11.4 *Beoogde competenties*

B 3.1.	de cursist kan zelfstandig associaties maken tussen leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren

3.12 Identiteit van het SCW

3.12.1 *Situering van de module in de opleiding*

Verheldering van de sociaal-culturele methodiek, introductie in de functies van het sociaal-cultureel werk en potentiële strategieën, het aangeboden kader toetsen aan de praktijk...

3.12.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.12.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.12.4 *Beoogde competenties*

B 1.6.	De cursist is structureert informatie en brengt dit op een heldere, logische manier over
B 2.6.	De cursist reflecteert kritisch op de werking van de werkplek
B 2.7.	De cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie
B 3.1.	De cursist kan zelfstandig associaties maken tussen leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 3.5.	De cursist verantwoordt keuzes of handelingswijzen op basis van relevante opgedane kennis
B 4.1.	De cursist hanteert systematisch en methodisch ICT-mogelijkheden (internet, e-mail, databanken, tekstverwerking,...)
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekkanalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen

B 5.	Creatief en innoverend werken
B 7.	Emancipatorisch handelen
R 2.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie.
R 3.1.3.	De cursist maakt zelfstandig een doelgroepanalyse op

3.13 Cultuurbeleid

3.13.1 *Situering van de module in de opleiding*

Historische duiding in functie van het begrijpen van het huidige cultuurbeleid, onder meer staatsvorming, cultuurpact, beleidstendensen, actuele beleidsmaatregelen en hun invloed op het sociaal-cultureel werk. Beleidsbeïnvloedend werken.

3.13.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.13.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.13.4 *Beoogde competenties*

R 2.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.
R 2.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 2.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken
R 2.4.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te voeren.
R 4.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om (ver)banden te leggen tussen de werking van de eigen organisatie en die van relevante andere organisaties

3.14 Maatschappijkritiek

3.14.1 *Situering van de module in de opleiding*

Actuele maatschappelijke vraagstukken kritisch analyseren en hierin een persoonlijk standpunt innemen. Inzien in dat "historiek" bepalend is voor de beeldvorming en bijbehorende maatschappelijke (mondiale) problematieken. De waarde van informatie via (nieuwe) media inschatten. Zicht hebben op belangrijke historische en actuele sociale bewegingen.

3.14.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.14.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.14.4 Beoogde competenties

B 2.7.	De cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie
B 4.1.	De cursist hanteert systematisch en methodisch ICT-mogelijkheden (internet, e-mail, databanken, tekstverwerking,...)
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekanaalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen
B 4.5.	De cursist kijkt kritisch naar informatie
B 5.1.	De cursist stelt bestaande werkwijzen, procedures en ideeën kritisch in vraag en ziet hierin telkens nieuwe kansen
B 5.4.	De cursist staat open voor nieuwe tendensen (micro-, meso- en macroniveau)
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren

3.15 Organisatierecht**3.15.1 Situering van de module in de opleiding**

Situering van het organisatierecht, vzw-wetgeving, toepassing van de wetgeving op de eigen praktijk...

3.15.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.15.3 Lestijden

40 lestijden.

3.15.4 Beoogde competenties

B 3	Denk- en redeneervaardigheden
B 4	Verwerven en verwerken van informatie
R 2.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 2.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te werken
R 6.1.	De cursist komt op eigen initiatief tot het ontwikkelen van goed onderbouwde projectvoorstellen. Hij kan dit tevens waarmaken binnen de vier kernfuncties van een sociaal-cultureel werker: <ul style="list-style-type: none"> - educatieve activiteiten - culturele activiteiten - gemeenschapsvormende activiteiten maatschappelijke activering
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier.
R 6.3.	De cursist werkt flexibel binnen het project

3.16 Financieel beheer

3.16.1 Situering van de module in de opleiding

Analyse financiële gezondheid van een vzw, investerings- en financieringsbeslissingen, begroten en budgetteren, ...

3.16.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.16.3 Lestijden

40 lestijden.

3.16.4 Beoogde competenties

B 1.6.	De cursist is structureert informatie en brengt dit op een heldere, logische manier over
B 1.10.	De cursist communiceert schriftelijk op heldere, aan de doelgroep aangepaste en foutloze wijze
B 2.6.	De cursist reflecteert kritisch op de werking van de werkplek
B 3.1.	De cursist kan zelfstandig associaties maken tussen leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 3.2.	De cursist integreert theoretische kennis en interventiemethoden in de praktijk
B 3.8.	De cursist legt voortdurend verbanden tussen praktijk en theorie
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekkanalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen
B 4.5.	De cursist kijkt kritisch naar informatie
B 4.6.	De cursist benut de verworven informatie in functie van de opleiding en praktijk
B 6.1.	De cursist gaat zorgvuldig en discreet om met vertrouwelijke informatie
R 6.1.2.	De cursist komt zelfstandig tot een degelijke analyse van een (probleem)situatie

3.17 Schriftelijke communicatie

3.17.1 Situering van de module in de opleiding

Inzicht in het proces van informatieverstrekking, -verwerving en –verwerking, specifieke vormen van schriftelijke communicatie...

3.17.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.17.3 Lestijden

40 lestijden.

3.17.4 Beoogde competenties

B 1	Communicatie
-----	--------------

B 1.10	De cursist communiceert schriftelijk op heldere, aan de doelgroep aangepaste en foutloze wijze
B 5	Creatief en innoverend werken
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier

3.18 Educatief werk

3.18.1 Situering van de module in de opleiding

Verskillende leer- en vormingsprocessen en leerstijlen, de stappen van een programmatieproces, educatieve activiteiten ontwerpen voor diverse doelgroepen...

3.18.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.18.3 Lestijden

40 lestijden.

3.18.4 Beoogde competenties

B 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 7.2.	De cursist is zich bewust van de mogelijkheden, krachten en rechten van de doelgroep en het belang daarvan
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 5.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.
R 6.1.	De cursist komt op eigen initiatief tot het ontwikkelen van goed onderbouwde projectvoorstellen. Hij kan dit tevens waarmaken binnen de vier kernfuncties van een sociaal cultureel werker: <ul style="list-style-type: none"> - educatieve activiteiten - culturele activiteiten - gemeenschapsvormende activiteiten maatschappelijke activering
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier.
R 6.3.	De cursist werkt flexibel binnen het project

3.19 Cultureel werk

3.19.1 Situering van de module in de opleiding

Reflectie over het cultuuraanbod vanuit theoretische concepten, creativiteitskunde als invalshoek voor methodisch werk...

3.19.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.19.3 Lestijden

40 lestijden.

3.19.4 Beoogde competenties

B 5	Creatief en innoverend werken
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.1.	De cursist kan een groep aanspreken
R 3.3.2.	De cursist creëert een sfeer waardoor de deelnemers zich veilig en gemotiveerd voelen
R 3.3.3.	De cursist evalueert zijn interventies regelmatig en stuurt tijdig bij
R 3.3.7.	De cursist stimuleert deelnemers tot het ontplooiën van de eigen mogelijkheden (hanteert een empowerende houding)
R 3.3.8.	De cursist brengt originele, creatieve oplossingen aan en bekijkt de situatie vanuit verschillende perspectieven
R 3.3.9.	De cursist hanteert bewust en doelgericht specifieke methodieken (communicatievaardigheden, observatietechnieken, vormingsmethodieken, activering, motivatie, emancipatorisch werken, ...)

3.20 Gemeenschapsvorming

3.20.1 Situering van de module in de opleiding

Hoe participatie vorm geven, hoe werken aan cohesie, de methodiek van samenlevingsopbouw en buurtwerk, werken met vrijwilligers in de context van doelgroepwerker...

3.20.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.20.3 Lestijden

40 lestijden.

3.20.4 Beoogde competenties

B 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 7.3	De cursist stimuleert de participatie- en inspraakmogelijkheden van de doelgroep op diverse niveaus

B 7.4.	De cursist ondersteunt het opbouwen en versterken van netwerken (sociale, formele, informele...) bij de doelgroep
R 2.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om de beleidswensen van de eigen werking en doelgroep te kennen en om te zetten in beleidsdoelen.
R 2.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 3.1.	De cursist analyseert behoeften van groepen
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.4.	De cursist zet preventieve acties op
R 4.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om (ver)banden te leggen tussen de werking van de eigen organisatie en die van relevante andere organisaties
R 4.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om samen te werken met andere relevante organisaties.

3.21 Aspecten van leidinggeven

3.21.1 *Situering van de module in de opleiding*

Leiderschap, beoordelen en (bege)leiden, coachen, begeleiden van vrijwilligers, ...

3.21.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.21.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.21.4 *Beoogde competenties*

R 1.3.	De cursist bezit de bekwaamheid om collega's te motiveren en te enthousiasmeren.
R 5.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers individueel te stimuleren en motiveren
R 5.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.

3.22 Creatieve processen opzetten

3.22.1 Situering van de module in de opleiding

Kennismaking en integratie van de creatieve attitude: lateraal denken, archetypes, belang symbolische werkelijkheid....

3.22.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.22.3 Lestijden

40 lestijden.

3.22.4 Beoogde competenties

A 1.	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
B 1.4.	De cursist gaat rustig en zelfverzekerd in communicatie wanneer dit nodig is
B 5.3.	De cursist bedenkt alternatieven voor bestaande uitgangspunten (re-framing)
B 5.6.	De cursist bedenkt originele oplossingen
R 1.2.1.	De cursist profileert zich als een collega die open staat voor feedback
R 1.3.1.	De cursist waardeert elke collega in zijn of haar inzet.
R 3.4.1.	De cursist bewaakt groepsprocessen
R 5.1.1.	De cursist kent verschillende leiderschapstijlen en kan die flexibel en situationeel hanteren
R 5.2.1.	De cursist gaat constructief om met meningsverschillen en conflicten
R 6.3.1.	De cursist hanteert een creatieve basishouding indien onvoorziene omstandigheden het verloop van het project wijzigen

3.23 Maatschappelijke activering

3.23.1 Situering van de module in de opleiding

Historische context en verschuiving in maatschappelijke activering, sociale actie-strategieën, opmaak actieplan (betrekken vrijwilligers, detecteren van bondgenoten/tegenstanders, communicatiekanalen, perswerking, ...)

3.23.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.23.3 Lestijden

40 lestijden.

3.23.4 Beoogde competenties

B 2.7.	De cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie
B 4.1.	De cursist hanteert systematisch en methodisch ICT-mogelijkheden (internet, e-

	mail, databanken, tekstverwerking,...)
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekanalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen
B 4.5.	De cursist kijkt kritisch naar informatie
B 5.2.	De cursist maakt op originele manier gebruik van bestaande concepten De cursist staat open voor nieuwe tendensen
B 5.5.	De cursist speelt actief in op nieuwe tendensen
R 2.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om de juiste kanalen te selecteren om de beleidsdoelen te realiseren.
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren
R 2.3.3.	De cursist kan vanuit dat signalement en vanuit die analyse een (beleids)voorstel uitwerken
R 2.4.	De cursist bezit de bekwaamheid om een (beleids)voorstel uit te voeren.
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.8.	De cursist brengt originele, creatieve oplossingen aan en bekijkt de situatie vanuit verschillende perspectieven
R 3.3.9.	De cursist hanteert bewust en doelgericht specifieke methodieken (communicatievaardigheden, observatietechnieken, vormingsmethodieken, activering, motivatie, emancipatorisch werken, ...)
R 4.2.4.	De cursist kan omgaan met macht en (in)formele invloeden binnen en buiten de organisatie
R 4.2.5.	De cursist kan haalbare strategische samenwerkingsverbanden aangaan met relevante partners en zo een win-win situatie creëren en onderhouden

3.24 Groepswerk

3.24.1 Situering van de module in de opleiding

Theoretische kadering vanuit de groepsdynamica, groepsvorming, rollen en posities in groepen, reflecteren op de eigen begeleidingsstijl, werken met specifieke doelgroepen...

3.24.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.24.3 Lestijden

40 lestijden.

3.24.4 Beoogde competenties

B 3.1.	De cursist kan zelfstandig associaties maken tussen leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 3.2.	De cursist integreert theoretische kennis en interventiemethoden in de praktijk
B 3.3.	De cursist definieert probleemsituaties
B 3.4.	De cursist analyseert probleemsituaties
B 7.	Emancipatorisch handelen

R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 4.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om samen te werken met andere relevante organisaties.
R 5.2.5.	De cursist stuurt groepsprestaties bij.

3.25 Methodisch werken 1 (SCW)

3.25.1 Situering van de module in de opleiding

De eigen praktijkcontext situeren, reflecteren op concrete geobserveerde praktijksituaties, eigen competenties in relatie tot het beroepsprofiel, inzicht in het eigen handelen...

3.25.2 Instapvereisten voor de module

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.25.3 Lestijden

40 lestijden.

3.25.4 Beoogde competenties

B 1.4.	De cursist gaat rustig en zelfverzekerd in communicatie wanneer dit nodig is
B 1.6.	De cursist is structureert informatie en brengt dit op een heldere, logische manier over
B 1.7.	De cursist gebruikt taal die aansluit bij de boodschap van de doelgroep
B 1.8.	De cursist analyseert achteraf eventuele misverstanden in de communicatie en verwerkt bevindingen in volgende communicatiereeksen
B 2.1.	De cursist stelt zichzelf op regelmatige basis in vraag
B 2.2.	De cursist krijgt door middel van reflecties zicht op eigen mogelijkheden, beperkingen, waarden en normen, effect op anderen
B 2.3.	De cursist kan leerpunten formuleren vanuit het beroepsmatig handelen en de reflecties
B 3.3.	De cursist definieert probleemsituaties
B 3.4.	De cursist analyseert probleemsituaties
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekanalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 6.1.	De cursist gaat zorgvuldig en discreet om met vertrouwelijke informatie
B 6.3.	De cursist benoemt en analyseert belangen van verschillende betrokkenen
B 6.4.	De cursist is zich bewust van verschillende waarden en normen bij betrokkenen
B 6.5.	De cursist denkt na vanuit verschillende invalshoeken (referentiekaders) vooraleer een beslissing te nemen
B 6.7.	De cursist schat de mogelijke gevolgen voor alle betrokkenen in
B 7.1.	De cursist benadert de doelgroep op basis van gelijkwaardigheid
R 2.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie.

3.26 Individuele praktijkbegeleiding 1 (SCW)

3.26.1 *Situering van de module in de opleiding*

Verkenning van de praktijk van het sociaal-cultureel werk. Hierbij krijgt de cursist duidelijk zicht op de vereiste basiscompetenties in relatie met zichzelf en de specifieke praktijk. De cursist kan de te verwerven competenties uitschrijven en documenteren in een individuele leeragenda.

3.26.2 *Instapvereisten voor de module*

Er zijn geen bijkomende instapvereisten.

3.26.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.26.4 *Beoogde competenties*

R 1.1.1.	De cursist komt gemaakte afspraken (taken, opdrachten, overlegmomenten, bijeenkomsten, deadlines...) stipt na
R 1.1.2	De cursist luistert goed naar ideeën, voorstellen en de inbreng van collega's
R 2.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie.
R 3.1.1.	De cursist beschrijft de eigenheid van de doelgroep (mogelijkheden, beperktheden, interesses, gevoeligheden, noden en behoeften...)
R 4.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie

3.27 Methodisch werken 2 (SCW)

3.27.1 *Situering van de module in de opleiding*

Thema's uit de eigen praktijk als leer materiaal inbrengen, reflecteren op eigen handelen in praktijksituaties, inzichten en methodieken integreren in de eigen praktijk, doelgroepenanalyse maken, ...

3.27.2 *Instapvereisten voor de module*

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 1 en Individuele Praktijkbegeleiding 1 verworven.

3.27.3 *Lestijden*

40 lestijden.

3.27.4 *Beoogde competenties*

B 1.2.	De cursist luistert open en actief
B 1.1.	De cursist neemt initiatief om in communicatie te gaan
B 1.5.	De cursist vraagt en ontvangt feedback volgens de feedback regels
B 1.9	De cursist geeft feedback volgens de feedback regels
B 2.4.	De cursist gaat in communicatie over de leerpunten, eigen waarden en normen, en reflecties
B 2.5.	De cursist stuurt het eigen handelen bij op basis van reflecties

B 3.1.	De cursist kan zelfstandig associaties maken tussen de leerstof uit de opleiding en de praktijk
B 3.2.	De cursist integreert theoretische kennis en interventiemethoden in de praktijk
B 3.4.	De cursist analyseert probleemsituaties
B 4.2.	De cursist maakt gebruik van verschillende informatiekanalen (mondelijke bronnen, gedrukte bronnen, sociale media,...)
B 4.3.	De cursist selecteert relevante informatie
B 4.4.	De cursist doet het nodige om de informatie volledig te begrijpen
B 4.5.	De cursist kijkt kritisch naar informatie
B 4.6.	De cursist benut de verworven informatie in functie van de opleiding en praktijk
B 6.3.	De cursist benoemt en analyseert belangen van verschillende betrokkenen
B 6.4.	De cursist is zich bewust van verschillende waarden en normen bij betrokkenen
B 6.5.	De cursist denkt na vanuit verschillende invalshoeken (referentiekaders) vooraleer een beslissing te nemen
B 6.6.	De cursist schat de mogelijke gevolgen voor alle betrokkenen in
R 1.1.1.	De cursist komt gemaakte afspraken (taken, opdrachten, overlegmomenten, bijeenkomsten, deadlines...) stipt na.
R 1.1.2.	De cursist luistert goed naar ideeën, voorstellen en de inbreng van collega's
R 1.1.3.	De cursist bereidt zich als lid van een vergadering goed voor.
R 2.1.2.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie.
R 3.1.1.	De cursist beschrijft de eigenheid van de doelgroep (mogelijkheden, beperktheden, interesses, gevoeligheden, noden en behoeften...)
R 3.1.2.	De cursist raadpleegt op systematische wijze verschillende informatiebronnen
R 3.1.3.	De cursist maakt zelfstandig een doelgroepanalyse op

3.28 Individuele praktijkbegeleiding 2 (SCW)

3.28.1 Situering van de module in de opleiding

De cursist werkt aan het verwerven van en documenteren van de vooropgestelde competenties in de individuele leeragenda. Hiertoe stelt hij een werkplan op met een duidelijk takenpakket, individuele werkpunten en eventuele breekpunten. Hij voert de in het werkplan voorgestelde acties uit.

3.28.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 1 en Individuele Praktijkbegeleiding 1 verworven.

3.28.3 Lestijden

40 lestijden.

3.28.4 Beoogde competenties

B 7.1.	De cursist benadert de doelgroep op basis van gelijkwaardigheid
R 1.1.3.	De cursist bereidt zich als lid van een vergadering goed voor.
R 1.1.4.	De cursist kent zijn plaats tussen de collega's en speelt gepast in op de rol die eenieder inneemt.
R 1.1.5.	De cursist neemt verantwoordelijkheid op in de voor de hem toebedeelde taken en

	opdrachten.
R 1.2.1.	De cursist profileert zich als een collega die open staat voor feedback
R 3.1.2.	De cursist beschrijft de eigenheid van de doelgroep (mogelijkheden, beperktheden, interesses, gevoeligheden, noden en behoeften...)
R 3.1.4.	De cursist stemt zijn handelen af op de noden en behoeften van de doelgroep
R 3.3.1.	De cursist kan een groep aanspreken
R 4.1.1.	De cursist kent de visie, de missie, de werking en de doeleinden van de eigen organisatie
R 6.1.2.	De cursist komt zelfstandig tot een degelijke analyse van een (probleem)situatie

3.29 Methodisch werken 3 (SCW)

3.29.1 Situering van de module in de opleiding

Analyse culturele en maatschappelijke context van de praktijk, kritisch reflecteren op praktijkplaats en maatschappelijke context,

3.29.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 2 en Individuele Praktijkbegeleiding 2 verworven.

3.29.3 Lestijden

40 lestijden.

3.29.4 Beoogde competenties

B 2.6.	De cursist reflecteert kritisch op de werking van de werkplek
B 2.7.	De cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie
B 6.7.	De cursist beslist weloverwogen
B 6.8.	De cursist verantwoordt en argumenteert een beslissing
R 1.3.2.	De cursist kan zijn voorstellen, ideeën, e.d. enthousiast over brengen op het team.
R 1.3.4.	De cursist kan het team gepast overtuigen en activeren.
R 2.3.1.	De cursist kan drempels en ongelijke kansen opsporen, herkennen, benoemen en signaliseren
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren
R 4.1.3.	De cursist kan de dialoog aangaan met andere relevante organisaties, de cursist kan als intermediair optreden tussen de eigen organisatie en andere organisaties

3.30 Individuele praktijkbegeleiding 3 (SCW)

3.30.1 Situering van de module in de opleiding

De cursist werkt aan het verwerven van en documenteren van de vooropgestelde competenties in de individuele leeragenda. Hiertoe stelt hij een werkplan op met een duidelijk takenpakket, individuele werkpunten en eventuele breekpunten. Hij voert de in het werkplan voorgestelde acties uit.

3.30.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 2 en Individuele Praktijkbegeleiding 2 verworven.

3.30.3 Lestijden

40 lestijden.

3.30.4 Beoogde competenties

B 7.2.	De cursist is zich bewust van de mogelijkheden, krachten en rechten van de doelgroep en het belang daarvan
R 1.1.6.	De cursist argumenteert tijdens vergader- en overlegmomenten op een gepaste manier.
R 1.1.7.	De cursist denkt mee en participeert tijdens vergader- en overlegmomenten in de geest van de organisatie
R 1.2.2.	De cursist geeft op gepaste wijze feedback aan collega's indien nodig
R 1.3.1.	De cursist waardeert elke collega in zijn of haar inzet.
R 2.3.1.	De cursist kan drempels en ongelijke kansen opsporen, herkennen, benoemen en signaliseren
R 3.1.4.	De cursist stemt zijn handelen af op de noden en behoeften van de doelgroep
R 3.2.1.	De cursist bereidt zijn interventies inhoudelijk goed voor. De cursist werkt procesmatig ; hij werkt planmatig en doelgericht.
R 3.2.2.	De cursist kiest gepaste interventiestrategieën
R 3.2.3.	De cursist werkt vraaggericht en op maat van de doelgroep
R 3.2.4.	De cursist maakt in zijn voorbereiding gebruik van theoretische kaders
R 3.3.2.	De cursist creëert een sfeer waardoor de deelnemers zich veilig en gemotiveerd voelen
R 3.3.3.	De cursist evalueert zijn interventies regelmatig en stuurt tijdig bij
R 3.3.4.	De cursist kan gepaste interventies doen op taakniveau en op sociaal-emotioneel niveau
R 3.4.2.	De cursist ziet individuele processen binnen groepen
R 3.4.3.	De cursist merkt signalen tijdig op

3.31 Methodisch werken 4 (SCW)

3.31.1 Situering van de module in de opleiding

Positionering van de sociaal-cultureel werker, bespreking van het beroepsprofiel tegen het licht van een strategisch kader onder andere via toepassingen van praktijksituaties,...

3.31.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 3 verworven.

3.31.3 Lestijden

40 lestijden.

3.31.4 Beoogde competenties

B 2.1.	de cursist stelt zichzelf op regelmatige basis in vraag
--------	---

B 2.2.	de cursist krijgt door middel van reflecties zicht op eigen mogelijkheden, beperkingen, waarden en normen, effect op anderen
B 2.3.	de cursist kan leerpunten formuleren vanuit het beroepsmatig handelen en de reflecties
B 2.4.	de cursist gaat in communicatie over de leerpunten, eigen waarden en normen, en reflecties
B 2.5.	de cursist stuurt het eigen handelen bij op basis van reflecties
B 2.6.	de cursist reflecteert kritisch op de werking van de werkplek
B 2.7.	de cursist reflecteert kritisch op de maatschappelijke context van de praktijkorganisatie
B 3.4.	de cursist analyseert probleemsituaties
B 3.6.	de cursist kiest gepaste methodieken in specifieke praktijksituaties
B 3.7.	de cursist kent de organisatie en kan zijn beroepsmatig handelen hierop gepast afstemmen
B 3.8.	de cursist legt voortdurend verbanden tussen praktijk en theorie
B 6.3.	De cursist benoemt en analyseert belangen van verschillende betrokkenen
B 6.4.	De cursist is zich bewust van verschillende waarden en normen bij betrokkenen
B 6.5.	De cursist denkt na vanuit verschillende invalshoeken (referentiekaders) vooraleer een beslissing te nemen
B 6.6.	De cursist schat de mogelijke gevolgen voor alle betrokkenen in

3.32 Individuele praktijkbegeleiding 4 (SCW)

3.32.1 Situering van de module in de opleiding

De cursist werkt aan het verwerven van en documenteren van de vooropgestelde competenties in de individuele leeragenda. Hiertoe stelt hij een werkplan op met een duidelijk takenpakket, individuele werkpunten en eventuele breekpunten. Hij voert de in het werkplan voorgestelde acties uit.

3.32.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Individuele Praktijkbegeleiding 3 verworven.

3.32.3 Lestijden

40 lestijden.

3.32.4 Beoogde competenties

B 7.3.	De cursist stimuleert de participatie- en inspraakmogelijkheden van de doelgroep op diverse niveaus
R 1.2.5.	De cursist bewaakt als een loyaal medewerker de prestaties van het team
R 1.3.2.	De cursist kan zijn voorstellen, ideeën, e.d. enthousiast over brengen op het team.
R 2.2.1.	De cursist kent de niet-overheidspartners die een belangrijke impact kunnen hebben op het al dan niet realiseren van de geformuleerde beleidsdoelen
R 2.2.2.	De cursist kent de overheidspartners en politieke niveaus die een belangrijke impact kunnen hebben op het al dan niet realiseren van de geformuleerde beleidsdoelen
R 2.3.2.	De cursist kan een bredere culturele en maatschappelijke context analyseren
R 3.2.1.	De cursist bereidt zijn interventies inhoudelijk goed voor. De cursist werkt procesmatig ; hij werkt planmatig en doelgericht.
R 3.3.5.	De cursist handelt volgens de doelen, de visie en het beleid van de organisatie

R 3.3.6.	De cursist differentieert zijn begeleidingsstijl in functie van de agogische situatie
R 3.4.1.	De cursist bewaakt groepsprocessen
R 3.4.4.	De cursist grijpt tijdig in bij risicomomenten
R 4.1.3.	De cursist kan de dialoog aangaan met andere relevante organisaties, de cursist kan als intermediair optreden tussen de eigen organisatie en andere organisaties
R 6.1.1.	De cursist realiseert, onder begeleiding, deelaspecten in het onderbouwen van goed onderbouwde projectvoorstellen
R 6.2.1.	De cursist realiseert, onder begeleiding, deeltaken in de planning en uitvoering van een project

3.33 Individuele praktijkbegeleiding 5 (SCW)

3.33.1 *Situering van de module in de opleiding*

Een geïntegreerde opdracht op basis van de competenties verworven in de verschillende modules en de praktijk. De cursist werkt aan het verwerven van en documenteren van de vooropgestelde competenties in de individuele leeragenda. Hiertoe stelt hij een werkplan op met een duidelijk takenpakket, individuele werkpunten en eventuele breekpunten. Hij voert de in het werkplan voorgestelde acties uit.

3.33.2 *Instapvereisten voor de module*

De cursist heeft de competenties van Individuele Praktijkbegeleiding 4 verworven.

3.33.3 *Lestijden*

40 lestijden

3.33.4 *Beoogde competenties*

R 1.2.3.	De cursist heeft een eigen mening en uit deze op gepaste wijze (o.a.taal) en op gepaste momenten
R 1.2.6.	De cursist geeft tijdig aan wanneer er knelpunten optreden
R 1.3.3.	De cursist kan zijn voorstellen, ideeën, e.d. goed onderbouwen.
R 1.3.4.	De cursist kan het team gepast overtuigen en activeren.
R 2.1.2.	De cursist is in staat relevante beleidsdoelen te distilleren uit de kennis van de eigen werking en de doelgroep
R 2.1.3.	De cursist is in staat relevante beleidsdoelen te distilleren uit de kennis van de eigen werking en de doelgroep
R 2.2.3.	De cursist kan een gefundeerde selectie maken van de prioritaire partners om te benaderen voor het realiseren van de beleidsdoelen
R 2.3.3.	De cursist kan vanuit dat signalement en vanuit die analyse een (beleids)voorstel uitwerken
R 2.4.1.	De cursist kan strategische relaties aanknopen met relevante partners.
R 2.4.2.	De cursist kan gepaste acties ondernemen om partners te overtuigen van de relevantie van de beleidsdoelen.
R 3.3.7.	De cursist stimuleert deelnemers tot het ontplooiën van de eigen mogelijkheden (hanteert een empowerende houding)
R 3.3.8.	De cursist brengt originele, creatieve oplossingen aan en bekijkt de situatie vanuit verschillende perspectieven

R 4.1.4.	De cursist kan contacten met die relevante organisaties onderhouden en een netwerk uitbouwen
R 4.2.1.	De cursist kan een gefundeerde selectie maken van de prioritaire partners om te benaderen voor het realiseren van bepaalde beleidsdoelen
R 4.2.2.	De cursist kan wervend communiceren met deze prioritaire partners
R 4.2.3.	De cursist kan de bestaande contacten waar dat opportuun is omzetten in relevante samenwerkingsverbanden
R 4.2.4.	De cursist kan omgaan met macht en (in)formele invloeden binnen en buiten de organisatie
R 6.1.3.	De cursist komt vanuit een analyse tot doelstellingen met oog op verandering en zet deze om in een creatief projectvoorstel
R 6.1.4.	De cursist verwerkt een gepaste methodiek in het projectvoorstel
R 6.1.5.	De cursist schat een projectvoorstel realistisch in (werklast, haalbaarheid, risico's, ..)
R 6.1.6.	De cursist heeft zicht op de financiële (ev. subsidies) en administratieve repercussies alsook op die op vlak van personeelsbeleid
R 6.1.7.	De cursist detecteert belanghebbenden en noodzakelijke betrokkenen bij het project
R 6.1.8.	De cursist brengt een projectvoorstel gemotiveerd en enthousiast aan in een team
R 6.2.2.	De cursist maakt een gestructureerde planning op met betrekking tot een taak, opdracht of project
R 6.2.3.	De cursist stelt een team (vrijwilligers, medewerker,...) samen die het project kan realiseren
R 6.2.4.	De cursist brengt het nodige met betrekking tot het project in communicatie (schriftelijk en mondeling) met alle noodzakelijke betrokkenen
R 6.2.5.	De cursist (bege)leidt overleg(vergaderingen)
R 6.2.6.	De cursist volgt de planning en uitvoering van projecten nauwgezet op
R 6.2.7.	De cursist bewaakt de kwaliteit van het project ten allen tijde
R 6.2.8.	De cursist respecteert de vooropgestelde deadlines
R 6.2.9.	De cursist evalueert de uitvoering van het project samen met de betrokkenen
R 6.2.10.	De cursist communiceert over de resultaten met alle betrokkenen en belanghebbenden
R 6.3.1.	De cursist hanteert een creatieve basishouding indien onvoorziene omstandigheden het verloop van het project wijzigen
R 6.3.2.	De cursist blijft rustig in zijn handelen en communicatie bij onvoorziene omstandigheden die het verloop van het project wijzigen
R 6.3.3.	De cursist kan afstappen van bepaalde ideeën indien de praktijksituatie hem hiertoe noopt
R 6.3.4.	De cursist stelt zich open op voor de inbreng van anderen.

3.34 Individuele praktijkbegeleiding 6 (SCW)

3.34.1 Situering van de module in de opleiding

De cursist finaliseert de nog openstaande competenties, aandachtspunten en eventuele breekpunten die blijken uit het door de cursist op te maken werkplan en uit de individuele leeragenda.

3.34.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Individuele Praktijk begeleiding 5 verworven.

3.34.3 Lestijden

40 lestijden .

3.34.4 Beoogde competenties

B 7.4.	De cursist ondersteunt het opbouwen en versterken van netwerken (sociale, formele, informele...) bij de doelgroep
R 1.2.4.	De cursist vindt in zijn houding het evenwicht tussen professionaliteit enerzijds en relativering en humor anderzijds
R 2.3.4.	De cursist kan gepaste acties ondernemen om partners te betrekken bij het realiseren van de beleidsdoelen.
R 3.3.9.	De cursist hanteert bewust en doelgericht specifieke methodieken (communicatievaardigheden, observatietechnieken, vormingsmethodieken, activering, motivatie, emancipatorisch werken, ...)
R 4.2.5.	De cursist kan haalbare strategische samenwerkingsverbanden aangaan met relevante partners en zo een win-win situatie creëren en onderhouden
R 5.1.1.	De cursist kent verschillende leiderschapsstijlen en kan die flexibel en situationeel hanteren
R 5.1.2.	De cursist hanteert binnen ontwikkelingsgerichte tweegesprekken en specifieke begeleidingsgesprekken gesprekstechnieken zoals: luisteren, samenvatten, 'leiden door vragen stellen', ...
R 5.1.3.	De cursist geeft duidelijke en constructieve feedback aan medewerkers
R 5.1.4.	De cursist geeft erkenning aan signalen van weerstand en speelt erop in
R 5.1.5.	De cursist stuurt individuele prestaties bij
R 5.2.1.	De cursist gaat constructief om met meningsverschillen en conflicten
R 5.2.2.	De cursist hanteert de diversiteit binnen een groep als meerwaarde
R 5.2.3.	De cursist bewaakt het evenwicht tussen het belang van de individuele groepsleden en het belang van het team
R 5.2.4.	De cursist stimuleert groepsleden tot actieve participatie.
R 5.2.5.	De cursist stuurt groepsprestaties bij.
R 6.3.1.	De cursist hanteert een creatieve basishouding indien onvoorziene omstandigheden het verloop van het project wijzigen
R 6.3.2.	De cursist blijft rustig in zijn handelen en communicatie bij onvoorziene omstandigheden die het verloop van het project wijzigen
R 6.3.3.	De cursist kan afstappen van bepaalde ideeën indien de praktijksituatie hem hiertoe noopt
R 6.3.4.	De cursist stelt zich open op voor de inbreng van anderen.

3.35 Project 1 (SCW)

3.35.1 Situering van de module in de opleiding

Uitschrijven van de theoretische onderbouw van een door de cursist gekozen (in samenspraak met mentor en docent) afstudeerproject, waaruit blijkt dat het afstudeerproject methodisch wordt opgezet en gepland op de praktijkplaats.

3.35.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Methodisch werken 4 verworven. Het is aan te raden dat de cursist de competenties van Individuele praktijkbegeleiding 4 heeft verworven.

3.35.3 Lestijden

50 lestijden.

3.35.4 Beoogde competenties

B 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4.	Verwerven en verwerken van informatie
B 5.	Creatief en innoverend werken
R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 5.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier.
R 6.2.5.	De cursist (bege)leidt overleg(vergaderingen)
R 6.3.	De cursist werkt flexibel binnen het project

3.36 Project 2 (SCW)**3.36.1 Situering van de module in de opleiding**

Uitvoeren en evalueren van het afstudeerproject op de praktijkplaats en dit finaliseren in een schriftelijk werk. Het afstudeerproject presenteren aan een jury.

3.36.2 Instapvereisten voor de module

De cursist heeft de competenties van Project 1 verworven. Het is aan te raden dat de cursist de competenties van Individuele praktijkbegeleiding 5 heeft verworven.

3.36.3 Lestijden

50 lestijden.

3.36.4 Beoogde competenties

A 1.	De cursist accepteert zichzelf en zijn eigen visie, als volwaardig (zelfrespect). De cursist accepteert de ander als persoon, los van zijn gedrag, visie, normen of waarden en erkent de mogelijkheden en gebreken van de ander.
A 2.	De cursist toont een open, absorberende leerhouding; in iedere situatie, van iedere persoon kan geleerd worden; is bereid tot het ontwikkelen en uitbreiden van nieuwe kennis en vaardigheden door leren; zoekt actief naar mogelijkheden om de competenties te verruimen; is er zich van bewust dat hij nooit de waarheid in pacht heeft en weet dat het de moeite loont om naar de ander te luisteren ; durft zijn eigen referentiekader in vraag stellen
B 1.	Communicatie

B 2.	Reflectie
B 3.	Denk- en redeneervaardigheden
B 4.	Verwerven en verwerken van informatie
B 5.	Creatief en innoverend werken
B 6.	Ethisch handelen
B 7.	Emancipatorisch handelen
R 2.3.1.	De cursist kan drempels en ongelijke kansen opsporen, herkennen, benoemen en signaliseren
R 3.1.	De cursist analyseert behoeften van groepen
R 3.2.	De cursist ontwikkelt op een methodische wijze veranderingsstrategieën. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 3.3.	De cursist voert veranderingsstrategieën op een methodisch verantwoorde wijze uit. Deze veranderingen zijn gericht op vorming, culturele ontplooiing, gemeenschapsvorming en/of maatschappelijke activering van de doelgroep.
R 4.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om samen te werken met andere relevante organisaties.
R 5.1.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers individueel te stimuleren en motiveren
R 5.2.	De cursist bezit de bekwaamheid om medewerkers in teamverband te laten werken aan een gemeenschappelijk doel; kan hiertoe ook de randvoorwaarden voorzien.
R 6.1.	De cursist komt op eigen initiatief tot het ontwikkelen van goed onderbouwde projectvoorstellen. Hij kan dit tevens waarmaken binnen de vier kernfuncties van een sociaal cultureel werker: <ul style="list-style-type: none"> - educatieve activiteiten - culturele activiteiten - gemeenschapsvormende activiteiten maatschappelijke activering
R 6.2.	De cursist schrijft een projectplanning uit en beheerst de projecten op een correcte manier.
R 6.3.	De cursist werkt flexibel binnen het project

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van .../.../... tot wijziging van de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs en van de regelgeving betreffende de studiebekrachtiging, de organisatie van het opleidingsaanbod en de modulaire structuur van het hoger beroepsonderwijs en het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden ICT, mechanica-elektriciteit, hout en voeding

Brussel, ...

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS